

Kvalitetsbeskrivning

Innehåll och syfte

Statistiken över trafiken genom Saima kanal innehåller data över gods- och passagerartransporter i utrikes- och inrikestrafik och över fartygstrafiken i Saima kanal. Utrikes godstrafikvolymerna framställs enligt avgångs- och destinationshamn samt varugrupp. Utvecklingen av hamntrafiken i Vuoksens vattendrag (Saimen) genom Saima kanal har granskats separat. Det finns också data över fördelningen av utrikes godstrafiken mellan olika länders fraktfartyg. Utvecklingen av fartygstrafiken enligt fartygstyp har granskats vid Mälkiä och Pälli slussar i Saima kanal. Statistiken över passagerartrafiken innehåller uppgifter om utvecklingen av passagerarmängden för passagerarfartyg och fritidsbåtar.

Statistiken över trafiken i övriga slusskanaler omfattar data över samtliga 31 statliga slusskanaler (bild 1). Data omfattar slussning, godstrafik samt mer detaljerade uppgifter om fartygstrafik- och passagerarmängden vid slusskanalerna med betjäning där slussningarna registreras i trafikdagboken inom Trafikverkets Locknet-system. En tidserie för en längre period har gjorts över utvecklingen av antalet båtar i slussarna med betjäning.

Statistiken över kanaltrafik är avsedd för alla som är intresserade av trafiken i slusskanalerna.

Definitioner och klassificering

Saima kanal förenar Vuoksens vattendrag med Finska viken. Saima kanal har graderats med åtta slussar, varav tre finns på den finska sidan och fem på området som arrenderats av Ryssland. Det första arrendeavtalet för den nuvarande kanalen upphörde att gälla den 16 februari 2012 och det nya avtalet med arrendetiden 50 år trädde i kraft den 17 februari 2012.

Statistiken över godstrafiken i Saima kanal har fördelats på utrikes- och inrikestrafik och omfattar också laster som transporterats inom transitotrafiken. Med transitotrafik avses trafik mellan två stater genom en tredje stat.

Med inrikes godstrafik avses trafik mellan hamnar i Vuoksens vattendrag och Finlands kust genom Saima kanal både i fråga om uppåtgående (import) och nedåtgående (export) trafik.

I statistiken över godstrafiken genom Saima kanal följs varuklassificeringen (NST 2007-transportklassificering) för utrikes sjötrafik till tillämpliga delar. Godsmängden presenteras i ton. Omvandlingskoefficienterna mellan kubik och ton för virke är följande: råvirke från Ryssland och de baltiska länderna $1 \text{ m}^3 = 0,88 \text{ t}$, råvirke från andra länder $1 \text{ m}^3 = 0,80 \text{ t}$, flis 1 travat mått- $\text{m}^3 = 0,31 \text{ t}$ och sågat virke $1 \text{ m}^3 = 0,60 \text{ t}$.

Data över antalet passagerare som transporterats genom kanalen framställs för passagerarfartyg och fritidsbåtar. Statistiken omfattar också passagerare ombord på passagerarfartyg som gjort kryssningar på den finska sidan av kanalen.

Fartygstrafikstatistiken innehåller data över fartyg som passerat genom Saima kanal via Pälli och Mälkiä slussar enligt typ av fartyg. Mälkiä sluss är den första kanalen vid ingång från Saimen, och Pälli sluss är den första slussen vid arrendeområdet (bild 2). Statistiken för Pälli sluss innefattar alla de fartyg som passerat genom Saima kanal och som anlöpt Mustola hamn (belägen i kanalen). Statistiken för Mälkiä sluss omfattar också de fartyg som färdats genom hela kanalen och dessutom de fartyg (bl.a. kanalkryssningar) som trafikerat endast den del av kanalen som finns på den finska sidan.

Statistiken för övriga slusskanaler skiljer sig något, beroende på om det är fråga om en slusskanal som är automatiserad för självbetjänings- eller fjärrstyrning eller en bemannad sluss med betjäning. Statistiken över slusskanalerna omfattar antalet slussningar med eller utan betjäning för samtliga slussar samt mängden i ton ombord på fartygen när det gäller flottning och godstrafik. Statistik över fartygstrafikmängden efter fartygstyp har också gjorts upp över slussarna med betjäning (Vääksy, Murole, Varistaipale, Taipale, Joensuu, Kuurna och Kaltimo).

Informationskällor och datainsamlingsmetoder

Alla uppgifter om utrikestrafiken på Saima kanal erhålls i elektronisk form från det riksomfattande PortNet-systemet. Fartygets representant matar in uppgifter som granskas och överförs till Trafikverkets system för sjötrafikstatistik.

Uppgifter om inrikestrafik fås genom fartygens trafikankmälan. Uppgifterna sparas i systemet för sjötrafikstatistik. Uppgifterna om antalet passagerare erhålls genom fartygens rapportering till Saimaa VTS-centralen.

Antalet fartyg i Pälli och Mälkiä slussar framgår ur Trafikverkets Locknet-system enligt fartygstyp. Slussmästarna vid Saima kanals fjärrkontrollcentral uppdaterar dagboken för de enskilda slussarna inom Locknet-systemet.

Antalet slussningar vid självbetjäningsslussar i övriga slusskanaler registreras med mätare, och siffrorna för de enskilda slussarna införs en gång i månaden i Locknet-systemet. Självbetjäningsslussarna inom Vuoksens vattendrag är Ahkiolahti, Nerkoo, Lastukoski, Juankoski, Karjalankoski, Pilppa, Vihovuonne, Kerma, Karvio och Konnus. I Taivallahti och Joensuu förekommer också delvis självbetjäning. Självbetjäningsslussarna i Kymmene älvs vattendrag är Kalkkinen, Neituri, Kiesimä, Kerkonkoski och Kolu. De fyra slussarna i Keitele kanal fungerar också delvis genom självbetjäningsstyrning. I Kumo älvs vattendrag finns självbetjäningsslussarna Herraskoski, Murole, Valkeakoski och Lempäälä.

Slussmästarna för in trafikdata för slussarna med betjäning och de fjärrstyrda slussarna i Locknet-systemet, från vilket data över slussningar och fartyg vid de enskilda slussarna kan tas ut. Kontrollerade flottningsdata för respektive sluss fås från Insjöfinlands flottningsförening. När det gäller data över godstrafiken vid Taipale och Konnus slussar i djupfarleden i Saimen fås dessa i huvudsak från PortNet-systemet. Uppgifter om den interna godstrafiken på Saimen lämnas månatligen av trafikidkarna.

Lagstiftning

Datainnehållet i statistiken över utrikestrafiken i Saima kanal regleras av EU-direktivet om förande av statistik över gods- och passagerarbefordran till sjöss (2009/42/EG).

Enligt lagen om ändring av lagen om fartygstrafikservice (225/2012) är fartygsägarna eller deras representanter och hamnarna skyldiga att lämna Trafikverket de uppgifter Trafikverket behöver för sammanställandet av statistik över fartygstrafiken i de finska hamnarna samt över mängden passagerare och gods som fartygen transporterar.

Arrendeavtalet om Saima kanal mellan Finland och Ryssland (104/2011) förutsätter också insamling av trafikdata.

Förordningen innefattande trafikstadga för kanaler och rörliga broar (512/1991) innehåller bestämmelser bl.a. om skyldigheten att lämna uppgifter om fartygets last såväl på Saima kanal som vid övriga slusskanaler.

Riktighet, exakthet och aktualitet

Statistiken över Saima kanal är täckande och tillförlitlig. Varuslagen i containrarna har också kunnat specificeras i och med att containertrafiken inte är så omfattande.

Månadsstatistiken över Saima kanal publiceras i början av månaden på Trafikverkets webbsidor (www.trafikverket.fi).

Statistiken över övriga slusskanaler är inte längre lika omfattande som tidigare till följd av automatiseringen av kanalerna. Från självbetjäningsslussarna fås endast antalet slussningar och trafikidkarna lämnar uppgifter om flottning och godstrafik. Dessa uppgifter kan anses tillförlitliga.

Årspublikationen *Statistik över trafiken genom Saima kanal och övriga slusskanaler* utkommer i februari – mars året som följer på statistikåret. Statistiken beskriver den slutliga trafikvolymen för hela året.

Tillgänglighet

Trafikverkets enhet inre vattenvägar ansvarar för publiceringen av statistiken över Saima kanal i samarbete med Trafikverkets enhet informationstjänster. Månadsstatistiken och årsstatistiken publiceras på Trafikverkets webbsidor. Mer detaljerade, icke publicerade statistiska data finns att fås vid Trafikverkets enhet inre vattenvägar. Uppgifter om utrikestrafik genom Saima kanal efter avgångs- och destinationshamn publiceras också i Trafikverkets publikation *Statistik över utrikes sjötrafik*. Uppgifter om inrikestrafik genom Saima kanal ingår i Trafikverkets publikation *Statistik över inrikes sjötrafik*.

Jämförbarhet

Statistik över trafiken på Saima kanal har förts redan under den gamla kanalens tid under åren 1856 – 1939 och under den tid som den nuvarande kanalen varit i bruk sedan 1968. Statistikuppgifterna över trafiken genom dagens Saima kanal är till sina huvuddrag jämförbara sedan 1971.

Statistik över övriga slusskanaler har förts sedan respektive kanal färdigställdes. Automatiseringen av slusskanalerna för självbetjäning som inleddes på 1990-talet medförde att trafikmängderna inte längre är jämförbara. Innan de automatiserades sköttes slussningarna i kanalen av kanalvakten, och då kunde hela slussen fyllas med båtar under den livligaste båtsäsongen. Idag är det bara några få båtar vid självbetjäningsslussningen också under den livligaste säsongen. Uppgifterna om flottning och godstrafik är däremot jämförbara under en längre tidsperiod.